

16/24.

SPECIMEN INAUGURALE MEDICUM

S I S T E N S.

BIGAM OBSERVATIONUM
DE MORBIS NERVORUM,

CONSENSU ORDINIS MEDICORUM IN UNIVERSI-
TATE CAESAREA LITERARUM DORPATENSI
AMPLISSIMI,

PRO

GRADU DOCTORIS MEDICINAE
OBTINENDO

CONSCRIPSIT

ET ERUDITORUM EXAMINI OFFERT

AUTOR:

JOANNES VOLKENAU,
BAVARUS.

DORPATI,
LITTERIS MICHAELIS GERHARDI GRENZII,
TYPOGRAPHI ACADEMICI,
MDCCCXIV.

I n p r i m a t u r,

at quidem sub conditione, ut, simulac dissertatio haec typis excusa sit et antequam divulgetur, septem exemplaria, quae secundum jussum superiorem distribuenda sunt, administrationi Universitatis, cui censura librorum mandata est, tradantur.

Dorpati, d. XIX. Septbris MDCCCXIV.

Dr. Daniel Georgius Balk,
a Consiliis collegiorum, Pathologiae, Semiotices et Therapiae Professor publicus ordinarius, Collectionis pathologicae, instituti, quod asphycticorum curam gerit, nec instituti medico-clinici Director etc,

D 17380

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Observatio I.

O†, puer quatuordecim annorum, constitutione debili et habitu cachectico candidus, die XXIII Martii MDCCCXII me adiit, atque historiam morbi sui anamnesticam verbis sequentibus enarravit. Quarta circiter abhinc hebdomade doloribus per totum corpus diffusis vexabatur, quos cum aurium susurru cephalaea, gustus amarus validique caloris sensus sequebantur. Quibus insuper phaenomenis paulo post ejectio ingestorum omnium per os cum inflatione abdominis accedebat. Dejectiones alvinae durae, vermibus saepe intermixtis; praecordiorum regio dolebat cum hypochondrio dextro, cephalalgia fronte insidebat et aeger tussi vexabatur, absque tamen notabili pulmonum adfectione. Quae phaenomena febrem gastrico catarrhalem indicantia, post diebus quindecim praeterlapsis, narrante aegrotō, sponte evantu-

erunt, excepto capitis dolore, qui verotum rarius, tum minori in gradu sentiebatur. Postquam per duodecim circiter dies aeger bene valuisset, decimo quarto hujus mensis vix expectatus e somno dolor perquam gravativus regionem superciliorum et fundum orbitae adgrediebatur, qui sensu obnebulationis visus in horas ad-auctae conjunctus erat. Quo magis haec obnebulatio accrevit, decrevere dolores et jam tempore meridiano hujus diei sensus visus in oculo dextro prorsus erat extinctus, remanente vix facultate, oculi sinistri ope lucem solis a tenebris distinguendi. Statu hoc amaurotico prima vice aegrotum vidi. Pupilla oculi utriusque, potissimum dextri immobilis, valde dilatata, margo iridis decolor, e camera posteriori nebula enitebat, qua ipsa pupilla nigredine erat privata; axes oculorum obliqui inducebant strabismum, quo, cum bene valuit aeger, fuit expers. Oculus sinister paululum adhuc dolebat, vespertino praecipue tempore et tunc iris ejus levem etiam praebuit contractilitatis gradum cum lucis perceptione valde confusa

et debili. Qua visus laesione excepta bene se habere confessus est. Attamen, ne omitterentur, quae ad meliorem morbi causarumque ejus indagationem facere possent, organa abdominalia rite examinavimus. Venter paululum;ensus nullum doloris sensum edidit, lingua muco albido leviter modo oblecta, adpetitus bonus; alvus nec laxus nec strictus, nec alia ratione vitiatum; tamen pulsus parvus, duriusculus, contractus, albuginea oculi parum flavescens, praecordiorum et infimi ventris inflatio, et gastricus morbi praecedentis character tantum nobis valuerunt, ut incitamenta abdominalia removeere atque intemperiem viscerum commutare prae aliis decreverimus, quae quippe nobis fontes amauroseos primarii, aut praecipui saltem esse videbantur. Praescripsimus eam ob rationem infusionem florum Arnicae concentratam, superadditis nonnullis Tartari emetici granis, ita, ut quavis hora quadrans grani Tartari stibiati sumeretur. Ne vero stimulo rheumatico, qui gastrici erat comes atque tempore isto vigeat, parcere velle videremur, emplastrum vesicatorium

regioni superimposuimus, qua nervus supraorbitalis ex-osse frontis exit. Hunc prae aliis nervum esse respiciendum eo magis consuluimus, cum strabismus, cujus jam mentionem fecimus, ob nexum, qui inter par oculos motorium et primum ramum quinti paris intercedit, de rami hujus adfectione sat nos superque edocuit.

d. XXV. Martii.

Oculo sinistro hodie facultas videndi clarior rediit; utriusque oculi pupilla paulum mobilior; ceteris immutatis. Usus formulae praescriptae continuatur.

d. XXVII. Martii.

Utriusque oculi pupillae contractae sunt et mobiles; aeger objecta majora clarior animadvertit, potissimum ope oculi sinistri; et dexter iam objecta visus sentire incipit. Quoad functiones ceteras bene se habet. Lingua vix adhuc mucosae tenui obducta, appetitus bonus, dejectiones alvinæ a statu normali non secedunt; abdomen nulla amplius ratione tensus durumve, pulsus parvus et parumper tantum excitatus sed cutis semper arida. Dolor

supercilliis insidens prorsus evanuit, nebula cameram posteriorem oculi obscurans clarior. Loci prope supercilia, quibus emdlastrum vesicans erat superimpositum, pro servanda suppuratione derivante deligantur remedio sequente:

℞. Unguent. Basilic. ℥vjj.
 Pulv. cort. Mezerei ℥j
 Merc. praecip. rubr. ℥β. M.

Insuper mixtionem praescripsimus o Balsami vitae Hoffmanni et spiritus salis ammoniaci caustici partibus anaticis compositam, eo quippe usui, ut quater in die vola manuum liquoris hujus pauxillo madefacta oculis apertis admoveretur, quo magis vapores excitantes volatiles oculi ipsius bulbum penetrare possent. Dèniq̄ interne Infusum Radicis Valerianae et florum Arnicae cum Oleo Cajaputi nuptum quavis hora sumendum curavimus.

d. XXVIII. Martii.

Aeger se habuit, ut heri; facultas videndi paulum aucta est. Medicamina continentur eadem.

d. XXIX. Martii.

Aeger objecta visus minora percipere

iam valet, etsi clariorem ejus notionem nondum habeat; pulsus paulisper excitatus; bona cetera.

d. XXX. Martii.

Omnia uti die praecedente. Infusum Radicis Valerianae et florum Arnicae fortius propinatur, addita Essentia Chenopodii ambrosiaci et aucta olei Cajaputi dosi; externorum usus continuatur.

d. I. Aprilis.

Facultas objecta visus percipiendi paululum in dies increscit; pulsus semper idem; spasmi leves, dolerosi in musculo orbiculari palpebrarum oculi potissimum sinistri; functiones ceterae normam sequentes. Usui antea memoratorum continuato addendum esse consuluimus emplastrum vesicans, quod processui mastoideo superimponi jussimus, derivandi videlicet causa.

d. III. Aprilis.

Videndi facultas lentissimo increscit gradu; cetera uti heri, Medicamina praescripta continuantur, regioni autem, e qua nervus supraorbitalis exit, emplastrum novum vesicans adplicatur.

d. VI. Aprilis.

Aeger in dies melius se habet, praeter numerum et formas objectorum etiam colores distinguit, non omni tamen sine fallacia sensus. Cum morbis in chronicis natura rei, magistra experientia, postulat, ut incitamenta artificialia interdum mutentur, ne consuetudinis lege omni efficacia priventur, hanc regulam secuturi loco infusionis, quam d. XXX. Martii sumere iussimus, quater in die pulverem esse praescribendum nobis videbatur, qui e granis duabus Camphorae cum Scrupulo Oleosachari Cajaputi compositus esset, cui infusum theiforme e herba Menthae piperitae et Millefolii summitatibus superbibendum curavimus.

d. IX. Aprilis.

Omnia e voto succedunt; augetur dosis camphorae ita, ut grana nunc tria sumantur. Novum nervo supraorbitali imponitur vesicans.

d. XIV. Aprilis.

Cum sensus visus prope nunc ad statum normalem accedebat, superstite tantum debilitate organi adfecti, methodo

missa excitante ad roborantem potius nobis esse transeundum putavimus. Quem in finem aeger sequens sumpsit decoctum.

℞. Cort. peruv. opt. ℥β
 Coqu. c. aqu. font. q. s. per hor.
 len. igne. colat ℥vj adde:
 Extr. Gentian. rubr. ℥jβ
 Ess. Chenopod. ambrosiac,
 aromatic. aa ℥jj

S. Omni trichorio cochlear.

d XXIII. Aprilis.

Aeger optime se habet; attamen pro cura, quam confirmatoriam dicunt, usus decocti peruviani continuatur et, ne debilitatem topicam nulli momenti habuisse videremur, oculos saepius in die linteis tegi jussimus, Spiritu serpilli et Lavenduli composito irrorendis.

Calendis Maji aeger in integrum restitutus abiit.

E p i c r i s i s.

Haec, quam narravimus morbi historia denuo probat, quod observationibus genuinis et repetitis, potissimum Schmucker a),

a) Vermischt. chirurgisch. Schrift. II. Bd. S. 5.
 Chirurgisch. Wahrnehmung. I. Th. 43
 Beobacht.

Richter *b*), Medicus *c*), Arne mann *d* Lentin *e*) alique eruerunt — amaurosin videlicet, saepius ac alia ex causa, e saburra abdominali, potissimum biliosa et verminosa, oriri. Quin tanta fontis hujus est frequentia, ut cl. Richter, penes quem summa, me Hercule, est fides historica, his utatur verbis: — „Immer „mehr und mehr berechtigt mich die Erfahrung, jedem, auch in Fällen, wo „keine deutliche Anzeige dazu ist, oder „wo ganz und gar keine, bestimmte Anzeige zu irgend einem Mittel ist, den „Gebrauch auflösender Visceralmittel zu „empfehlen. Ich kann versichern, daß „ich durch diese Mittel nicht selten in „Fällen, wo ich es kaum vermuthete, und „in einigen, wo die Krankheit wirklich

---

b) Anfangsgründ. der Wundarzneik. III. Bd. § 437. Medicin. und chirurg. Bemerk. 1. Bd. 19. Cap.

c) Geschicht. periodisch. Krankheit. 1. Bdch. §. XX.

d) Syst. d. Chirurg. II. Th. V. Abschnitt. S. 227.

e) Beobachtung. d. Krankheit. am Oberharz. S. 17. 97.

„schon einige Jahre gedauert hatte, eine „vollkommene Heilung bewirkt habe.“ (Medic. chirurg. Bemerkung. S. 239). Num quis forte quaereret — qua ratione vis, quam sordes gastricae in organon visus exercent, intelligenda sit? — anato- mes ope res ita liquet. Nervus enim sym- pathicus magnus, qui omnibus abdominis organis imperat atque vinculi magni nec non admirabilis munere fungitur, quo cum aliis machinae nostrae partibus cohaerent mutuumque sibi vindicant commercium, e ramo sympathico s. profundo nervi pterygoidei, secundi quinti paris nervorum fronde in canali carotico pro parte componitur. Qui igitur nervum sympathicum magnum fere immediate in- festant stimuli morborum intestinales, con- ductoris hujus ope facillime etiam per con- sensum in nervum trigeminum hostiliter possunt operari. Inter trigeminum autem et par secundum nervorum, s. nervos op- ticos, commercium aliquod adesse, ex aliis phaenomenis id potissimum testatur, ut impetus lucis vehemens sternutationem ciere valeat; etsi vinculum, quo par tri-

geminum cum optico cohaeret, 'cultri anatomici diligentia nondum pateat.

Sordes porro gastricae tum omni, ut mihi videtur, jure ad causas debilitantes pertinent, tum astheniae organorum abdominalium praegressae sunt proles; quare non miraberis, quod visus infirmitatem quin abolitionem perfectam inducere queant.

Cum praeter debilitatem viscerum abdominalium autem stimulus etiam rheumaticus, cuius jam supra mentionem feci, in casu nostro non erat ignorandus, devicta abdominis asthenia et remota saburra, quae forte aderat, etsi evidenter non patebat, incitamentum istud rheumaticum tum ab organo nobiliori removendi, tum prorsus delendi causa, vesicantibus repetitis camphoraeque uti, curae mihi cordique fuit. Lubenter etenim fateor, ut usus camphorae, quem in resolutionibus nervorum scriptores nimis empirice laudant, ea tamen sub conditione a medicina rationali commendari mihi videatur, cum stimulus rheumaticus, catarrhalis, arthriticus vel psoricus vera paralyseos nervorum causa sit

Quam quippe sententiam, ut suum cuique tribuatur, experientiae et ingenio Balkii, carissimi olim praeceptoris, debeo.

Neque minus morbi hujus historia affirmat, quod respectu prognostico nonnullis ab autoribus observatum legimus — ut amaurosis pede celeri incedens majorem restituendae sanitatis spem praebet, ac si sensim crescendo visum debeat.

Observatio II.

Die XXIX Septembris MDCCCXII mulier XL annorum auxilium meum imploravit, cujus anamnesticon a medico priori sequentibus verbis expertus sum. Die X hujus mensis aegrota filiam peperit, quae infans sextus erat, quem duobus in matrimoniis conceperat. Quovis in puerperio antecedenti magnam sanguinis jacturam perpressa est et ob agalactiam fere perfectam infantes lactare non potuit. Praeterea ter fecit abortum. Partus iste non erat difficilis, nihilominus etiam haemorrhagia vexabatur per duodecim dies et praeter debilitatem modicam inde adortam per hebdomadem integram bene valuit, quam ob rem nullo medicamine utebatur.

excepto laxante, quod in quovis puerperio, nescio cujus consilio, sumere consuevit. Omittendum non est, ut de infidelitate mariti, cui natu longe major erat, valde semper suspicaretur. Octava post partum nocte e somno strepitu magno perterrita lecto exsiluit cameramque petiit adjacentem, in qua maritum rem cum ancilla habentem autorem strepitus deprehendebat.

Die XVII. Sept. medicus accessit aegrotam vidit delirantem. Pulsus parvus, spasticus, celer, temperies faciei et totius corporis valde imminuta et tota superficies sudore gelido erat madida. Propinato infuso Radicis Valerianae et florum Chamomillae cum liquore anodino minerali et Tinctura opii, nec non sinapismis suris superimpositis die sequente melius aegrota se habuit.

Die XIX. Sept. delirium fere furiosum rediit et medico visum est, remediis antecedentibus intermixtus Moschi usus cum fomentationibus crurum calidis esse addenda.

Die XX. Septbr. Nocte praecedente bene dormivit, disparuit omne de-

lirium, functiones fere omnes normales. Versus vespertinum tempus delirium furiosum majori in gradu rediit cum rara organorum sensuum acie. Omnia medicamina summa virium intentione respuebat usque ad meridiem diei sequentis, quo tempore tincturae opii guttulas decem in potu coffeae, nescia quid sit, devoravit, quae tumultum nervorum sedabant somnumque modicum adducebant.

Die XXII. Septbr. Hodie emeticum propinatum est, quod bilem multam cum muco ejecit. Infusum e herba Gratiolae cum Extracto Hyosoyami mixtum sumere omnino et pertinaciter recusavit. Qua rerum angustia derasis, capillis cranium glacie tegebatur. Usque ad diem XXVIII. Septbr. omni medicina vacabat, delirio non interrupte et vehementer perdurante. Tunc temporis mihi medico cura aegrotantis mandata est.

Quod ad definitionem morbi nosologicam fscit, nec momentum haesitavi, quin maniam vocassem. Haemorrhagiae in puerperis praecedentibus sic ut in praesenti iam perpessae, systemati nervoso

aegrotantis debilitatem sensibilem paraverant, quae cum temperamento cholericum et cupidine rixandi, inter causas praedispicientes jure erat collocanda. Suspicio de infidelitate mariti, quae animum aegrotae non interrupte turbavit, causam habet remotam psychicam, quae intemperiem sensorio inducendi sat valebat. Denique terrorem nocturnum, suspicionis probationem et motam inde iram causas fuisse hujus morbi occasionales extra omnem dubitationis aleam positum est.

Eventum felicem esse expectandum iis quidem rationibus suffultus credidi, tum quoniam mania haec breve modo ante temporis spatium orta typum morbi acuti servabat, nec ulla erat complicatione ambigua insignis; tum etiam ea e ratione, quod aegrotans esset sexus sequioris, in quo omnia quidem incitamenta, potissimum psychica, enormes tumultus ciere valeant, sed cito etiam sedari possint et re vera sedentur. Nec exitus spem meam fefellit. De methodo medendi rationali cogitans, id mihi praec aliis consilii esse videbatur, ut

1) stimuli accessorii gastrici materiales removerentur, quo facto

2) Vitalitas sensorii nimis adhaucta sedaretur atque aequaliter in ceteras organismi partes distribueretur; denique

3) Medicina leniter tonica et subadstringente cohaesio fibrarum augetur, quarum imminutionem verum debilitatis irritabilis esse fontem cum cl. Balkio opinor, quam theoriam quippe experientia omnino probare videtur, cum huic debilitatis generi nulla profecto medicina tam cito et tute medemur, ac subtonicis et subadstringentibus per tempus sat longum propinatis atque quoad dosin vel gradum potentiae provide auctis.

His rationibus nixus die XXIX Septembris Tartari emetici grana sex in sex unciiis aquae destillatae soluta propinavi atque quavis semibora cochlear sumendum esse jussi; sed neque emesis aut conatus modo vomendi, neque dejectio alvina commota est. Vespere eadem medicina reiteratur, addito simul enemate e tribus acetivi vini totidemque infusi florum arnicae un-

elis parato. Et haec quidem ullo absque effectu.

Die XXX. Septbr. Hodie mane amplius ac aliis diebus aegrotata furuit, manus simul circumferens, adstantes opprobriis objurgans, vestes suas aliorumque lacerans; potissimum autem cupidine flagavit, res splendidas diruendi sicuti in illis observatur, qui hydrophobia correpti sunt. Pulsus parvus, duriusculus, spasticus. Quibus phaenomenis motus, ut encephalitis hic imminens, averteretur, statim fomentationibus frigidis caput muniendum curavi, suras sinapismis circumdedi, enema ex aceto et aqua porrigendum jussi, atque pro usu interno Uncias sex infusi concentrati *Valerianae praescripsi*, cui grana duo Tartari emetici et Drachma acidi Tartari essentialis addidi; de quo omni hora cochlearia duo essent sumenda. Tempore vespertino status aegrotantis eo mutabatur, ut furor in fletum abiret, qui crisis mihi videbatur, finem paroxismi indicans. Pulsus conditio non alia ac mane.

Die I. Octobris. Nox praeterita nsomnis, versus auroram modo per ses-

quihoram dormivit. E somno expectata quaestionibus propositis cum ratione respondebat atque petiit, ut medicina illi porrigeretur, quam hucusque non nisi vi coacta sumpsit. Alvum exoneravit et feces multas biliosas dejecit. Appetitus bonus, sed de artuum modo lassitudine summa querebatur. Vespertino non minus tempore mentis optime erat compos atque mihi sponte narravit, quae, uti illi videretur, ad morbum suum forte fecissent. Sic e. g. confessa est: ut, etsi statim ab initio matrimonii secundi marito non fuisset contenta, tamen, aetatis discrepantiam semper rite perpendens, mariti infidelitatem reticendo tolerasset, adeo, ut infantibus ejus extra conjugium genitis baptizandis ipsa curam impendisset. Negare nimirum non cupiit, eo vehementius, quo magis illam reticeret, indignationem istam in intimo suo saevisse corde, quae omnia verosimillime morbi praesentis fundamenta jecissent. Ut cetera silentio praeteream.

Die II. Octobris. Parvus hodie delirii insultus, sed tranquillus; aegrotata

appetit cibos et medicinam, bene quoque dormivit. Medicamina eadem.

Die III. Octobris. Uti heri. Pes sinister dolet et in regione surae, quae sinapismo erat tecta, oedematosus tumescit. Ceratum huic loco Saturni superimponitur. Interne camphorae grana duo cum saccharo omni trihorio propinantur, superbibendo infuso theiformi e floribus Arnicae et floribus Chamomillae.

Die IV. Octobris. Hodie melius aegrota se habet; delirii nullum amplius vestigium; mens quieta, quin hilaris; appetitus, excretiones, somnus quomodo in statu normali; surae modo exulceratae valde dolent et cum unguento e calce viva deligantur. Usus camphorae continuatur.

Die V. Octobris. Omnia uti heri.

Die VII. Octobris. Optime se habet, de debilitate tantum universali queritur; abdomen levi gradu tensum. Ad tonica nunc esse confugiendum autumans. Decoctum corticis peruviani cum Extracto Millefolii, Oleosacharo Millefolii et Tinctura Castorei praescripsi: omni trihorio

cochlear sumendum. Abdomen et regio ossis sacri unguento nervino illinatur.

Die IX. Octobris. Exulcerationes surarum fere sanatae. Aegra tum mentis vires tum corporis redire sentit; functiones omnes normales. Medicina eadem utitur.

Die XI. Octobris. Exulcerationes perfecte sanatae. Decocto corticis peruviani cum liquore anodino martiali utitur aegra unacum balneo tepido, quotidie sumto.

Die XVII. Octobris. Aegra, quae melius se habet ac unquam, domum rediit et usque nunc, uti nuperrime expertus sum, sanitate perfecta fruitur.

E p i c r i s i s.

Fore forsitan opinor, qui, hanc historiam legentes, eam foveant sententiam, in casu nostro metastasin lacteam cerebrum petiisse, quae causa maniae hujus illis esse videretur verosimillima. Quamquam vero cl. Selle f) metastases lacteas ad cerebrum interdum deponi autumat, quas maniae aut melancholiae puerperalis, causas fieri

f) Medicin. clin. 5te Auflage. S. 537.

posse suspicatur; tamen hac de re propria ex perientia edoctus non videtur, cum in opere alio g), in quo tot observationum de metastasibus lacteis mentionem fecit, nec unicum tantum casum enarrat, qui de materia lactea ad cerebrum deposita testaretur, si non historiam puerperae forsitan huc referre velles, quam ab hoc autore narratam legimus h). Sed mammae hoc in casu lacte abundabant et dissectio cadaveris post mortem pus verum, non vero materiam seroso lacteam, detegebat, sub meningibus et in ipsa cerebri substantia scattens. Scriptores anatomiae pathologicae nec ullum metastaseos lacteae ad cerebrum exemplum ex observationibus fere innumerabilibus memorant; quid? quod, ipsae cerebri exulcerationes, quarum historias servarunt, fere semper in viris observatae sunt. Denique experientia teste pro comperto habemus, ut encephalum rarissime tantum organi pathologicae discernentis munere fungatur, quod potissimum in

---

g) Neue Beiträge z. Natur- und Arzneiwiss. 1—3. Th. Berl. 1782—86.

h) Neue Beiträge. 1. Th. S. 36. ff.

aetate fit infantili. quae hydropi ventriculorum cerebri est obnoxia.

Præterea observatio hæc altera, æque ac prior, quam supra narraui, demonstrat, quantum faciat ad curationem morborum cerebri et nervorum felicem, ut medicus abdomen respiciat, stimulos morbosos omnes ab organis illius amoveat atque tumultum in plexibus nervosis abdominalibus excitatum, quantum modo possit, sedet, aut e contrario, cum torpor nervis istis insideat, incitamentis topicis in abdomen directis prudenter utatur.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____